

ZEMES REFORMA

ILGST 30 GADUS – SĀKA 1990. GADĀ

ZEMES REFORMAS

MĒRKĪ

Atjaunot taisnīgumu un atdot zemes īpašniekiem un to mantiniekiem īpašumus, kas tiem Latvijas teritorijā piederēja 1940. gada 21. jūlijā un tika nacionalizēti

Nodrošināt, ka pārējiem Latvijas iedzīvotājiem ir iespēja iegūt zemi īpašumā un ka īpašuma attiecības atbilst tirgus ekonomikas principiem

REVĪZIJAS

MĒRKĪ

Izvērtēt, vai normatīvais regulējums un atbildīgo institūciju darbs ļaus zemes reformu pabeigt tuvākajā laikā

ZEMES REFORMAS NOSLĒGUMA POSMS PĀRLIEKU IEILDZIS

Noslēguma posmā iesaistītās institūcijas:

Tieslietu ministrija

Valsts zemes dienests

Pašvaldības

SIA "Publisko aktīvu pārvaldītājs POSSESSOR"

SVARĪGI

- Visi sākotnējie atzinumi par īpašuma tiesību atjaunošanu ir pieņemti, un pieteikties īpašumtiesību atjaunošanai vairs nav iespējams
- Ministru kabineta rīkojumi par zemes reformas pabeigšanu ir izdoti visos novados un pilsētās, izņemot Rīgu un Tukumu
- Faktiski zemes reforma vēl nav pabeigta, jo turpinās:

pirmreizējā zemes uzmērīšana

lēmumu pieņemšana par īpašuma tiesību atjaunošanu

lēmumu pieņemšana par zemes izpirkšanu

zemes izpirkuma līgumu slēgšana

REVĪZIJĀ KONSTATĒTAIS

- Nevienai institūcijai ārējā normatīvajā aktā nav noteikta atbildība par zemes reformas pabeigšanas plānošanu un koordināciju
- Nav vērtēts
  - vai un cik lielā mērā reformas mērķi ir sasniegti
  - cik valstij varētu izmaksāt reformas turpināšana vēl vairākus gadu desmitus
  - tiesiski, efektīvi un ekonomiski risinājumi, kas varētu sekmēt reformas pabeigšanu pārskatāmā laika periodā

- Nav noteikti termiņi reformas pabeigšanai – tas nesekmē zemes kadastrālās uzmērīšanas darbus un īpašuma tiesību sakārtošanu
- Nav kvalitatīvu datu: nevienai institūcijai nav zināms, cik lēmumu vēl jāpieņem par īpašuma tiesību atjaunošanu un cik līgumu vēl jāslēdz par zemes izpirkšanu
- Neskaidrības par Rīgas pilsētas zemes komisijas iespējām pabeigt zemes reformu Rīgā

ZEMES UZMĒRĪŠANA PAR VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻIEM

Valsts zemes dienesta izveidotajā sarakstā iekļautas 3884 zemes vienības

Izveidotais uzmērāmo zemes vienību saraksts nav precīzs

Zemes uzmērīšana notiek lēni: gadā uzmēra ~ 80 un turpmāk plāno uzmērīt ~ 160 zemes vienības

Fakts: valsts ir apņēmusies bijušajiem zemes īpašniekiem, kuriem 1940. gada 21. jūlijā piederēja zemes īpašums Latvijas Republikā, un viņus pārdzīvojušiem laulātajiem, bērniem un mazbērniem, politiski represētajiem un cilvēkiem ar 1. grupas invaliditāti zemes uzmērīšanu veikt par valsts budžeta līdzekļiem

Gads	Zemes uzmērīšanas izmaksas	VZD izmaksas zemes uzmērīšanas organizēšanai
2021	70 tūkst. eiro	45 tūkst. eiro
2022 plānots	140 tūkst. eiro	96 tūkst. eiro

PĒC VALSTS KONTROLES APRĒĶINIEM:

- zemes uzmērīšana var ilgt vēl 20 gadus
- zemes uzmērīšanai vēl būs nepieciešami ~ 2,8 milj. eiro
- VZD zemes uzmērīšanas organizēšanai 20 gadu laikā būs nepieciešami ~ 1,92 milj. eiro – tā ir vairāk nekā puse no summas, kas nepieciešama zemes kadastrālajai uzmērīšanai par valsts budžeta līdzekļiem

SVARĪGI

Ja valsts piešķirtu līdzekļus zemes uzmērīšanai vajadzīgajā apmērā, varētu samazināt gaidīšanas laiku un samazinātos VZD izmaksas šī procesa organizēšanai

ZEMES IZPIRKUMA (PIRKUMA) LĪGUMU SLĒGŠANA

POSSESSOR slēdz zemes izpirkuma (pirkuma) līgumus par zemes piešķiršanu īpašumā par samaksu, ja zemes uzmērīšanas rezultātā uzmērītā platība pārsniedz mantojamās zemes platību

Samaksu var veikt gan ar eiro, gan ar privatizācijas sertifikātiem

Gads	POSSESSOR izmaksas zemes izpirkuma (pirkuma) līgumu slēgšanai un uzraudzībai	Revidentu aplēse par VZD izmaksām zemes izpirkuma (pirkuma) līgumu slēgšanai un uzraudzībai, ja norēķinos netiek izmantoti sertifikāti
2021	111,3 tūkst. eiro	
2022	77 tūkst. eiro	26,5 tūkst. eiro

PĒC VALSTS KONTROLES APRĒĶINIEM:

Ja neko nemaina, līgumu slēgšana var ilgt vēl **20 GADUS** un POSSESSOR uzdevuma izpildei būs nepieciešami vēl **1,5 MILJ. EIRO**

Ja izbeigtu norēķināties ar sertifikātiem, līgumu slēgšanu no POSSESSOR varētu pārņemt VZD un

samazinātos iesaistīto institūciju skaits

izmaksas **20 GADUS** samazinātos par **1 MILJ. EIRO**

Valsts kontrole jau vairākkārt revīzijās ir rosinājusi Ekonomikas ministriju veikt pasākumus, lai tiktu noteikts privatizācijas sertifikātu aprites beigu termiņš, jo ilgstoša nespēja rast risinājumu privatizācijas pabeigšanai rada papildu izdevumus valsts budžetam

VALSTS KONTROLES IETEIKUMI

#PĒCREVĪZIJAS

Ministru kabinetam

- noteikt atbildīgo institūciju par zemes reformas pabeigšanas plānošanu, īstenošanu un koordināciju
- izvērtēt iespēju noteikt termiņus zemes reformas pabeigšanai veicamajām darbībām un reformai kopumā

Tieslietu ministrijai

- sadarbībā ar VZD, samērojot izmaksas, pilnveidot zemes uzmērīšanas organizēšanu par valsts budžeta līdzekļiem
- sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām rast risinājumus zemes reformas pabeigšanai Rīgā

Valsts zemes dienestam

- nodrošināt precīzus datus par zemes vienībām, kas uzmērāmas par valsts budžeta līdzekļiem

Latvijas Republikas Valsts kontrole

ATBILDĪGUMS

SADARBĪBA

ATTĪSTĪBA

© Valsts kontrole